

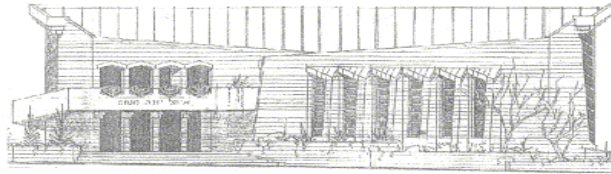
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשת שבת הגדול תשס"ח

בנושא: פסח "משולש", מצות "והגדת לבנך" ולא "הקהה את שיניו"
מאת הרב דוד אברהם ספקטור

א. הלכה: פסח "משולש"

שבת שלום, השנה זכתה ירושלים לשמחה משולשת, לפורים משולש, ובשבוע הבא כל עם ישראל יזכה לפסח משולש שמתחיל כבר יום חמישי בלילה עם בדיקת החמץ, ביום שישי בבוקר עם שריפת החמץ, בשבת ברוב הבתים עם אוכל כשר לפסח ועם מצות מבושלות, מטוגנות ועשירות ובמוצאי שבת ליל הסדר. בקיצור פסח משולש: שישי, שבת וראשון. נפתח בכמה הלכות מעשיות הקשורות לנושא הזה. ובהמשך נדבר על מצות "והגדת לבנך".

שלוש סעודות לחם משנה בשבת

בשבת יש חיוב של שלוש סעודות עם לחם משנה. איך עושים את זה השנה כשערב פסח חל בשבת ויש כאן איסור אכילת חמץ בשבת בבוקר משעה 9.57

ואיסור אכילת מצת-מצוה ביום לפני פסח, כדי שיאכל את מצת-מצוה בלילה בתיאבון. יש כאן שלושה פתרונות, שלושה מסלולים לקיום מצות לחם משנה. מסלול ראשון הוא מסלול הלחם. מסלול שני הוא מסלול המצה המבושלת או המטוגנת ומסלול שלישי הוא מסלול המצה העשירה. ואפשר לשלב בין שלושת המסלולים האלה.

פתרון 1 - מסלול הלחם

נפתח במסלול הראשון הוא מסלול הלחם. זה הפתרון הקלאסי: לאכול לחם בשלוש סעודות עד סוף זמן איסור אכילת חמץ. כדי להספיק לאכול סעודה אחת או שתי סעודות עם לחם משנה לפני סוף זמן אכילת חמץ (בשעה 9.57) יש לקום בשמחה למנין הראשון בשעה 6.45 בניצוחו של הגבאי הוותיק ויגי, שהופך להיות המנין המרכזי והבלעדי של הקהילה בלי דרשה ובלי חזנות (מ"ב תמ"ד, ס"ק ד). ולענין סעודה שלישית עם לחם-משנה כותב המשנה ברורה (מ"ב תמ"ד, ס"ק ח): "טוב שיחלק סעודת שחרית של פת לשנים, דיש אומרים דיוצא בזה ידי סעודה שלישית. וכך כותב בביאור הגר"א דנכון לעשות כן. אך כל זה אם יש לו שהות(זמן) לברך בינתיים (ברכת המזון) ולהפסיק איזה שהות (כגון טיול קצר ליד הבית) כדי שלא יהיה בכלל (ברכת המוציא וברכת המזון בסעודה שלישית) ברכה שאינה צריכה". ויש לציין שלשיטת הגר"א זה הפתרון היחיד, כיון שהוא שולל את השימוש במצה מבושלת או במצה עשירה כפי שמביא המשנה ברורה בשער ציון (תמד, ס"ק א): "בביאור הגר"א מצדד דלדעת הרמב"ם אסור לאכול מצה עשירה וכן מצה מבושלת בערב פסח אפילו קודם השעה העשירית, ומשמע שם דדעתו (של הגר"א) נוטה לשיטה זו". מכל מקום כשיש ילדים קטנים קשה לפקח עליהם שלא יפזרו את פירורי הלחם בכל הבית ולכן עדיף בבית עם ילדים קטנים לא לנהוג כדעת הגר"א ובמסלול הלחם אלא להשתמש בשני מסלולים האחרים במצה מבושלת, מטוגנת או במצה עשירה כפי שנברר בהמשך. אגב, לא רק ילדים קטנים מפזרים חמץ. סיפר הרה"ג הרב מרדכי אליהו שליט"א, ש"פעם ערך חופה וקידושין וזרקו שם גרגירי חיטה על החתן והכלה ואמרתי לאדמו"ר"ם שנכו שם שבערב פסח יבדקו את השטריימל שלהם מחמץ שמא נפלו בתוכו חיטים. אדמו"ר אחד לא שמע לדברי, ובליל פסח בעודו יושב ליד השולחן ומתנענע ואומר "מה נשתנה הלילה הזה" וכו', והנה נופלת חיטה אחת על השולחן, אמר אותו אדמו"ר זוהי הקללה של הרב מרדכי אליהו שקילל אותי. באו אלי חסידי האדמו"ר ואמרו לי: כך אירע מהקללה שלך. אמרתי להם: אני למדתי מהבבא סאלי זיע"א רק לברך ולא לקלל, ותגידו לאדמו"ר שיניח

את השטריימל שלו מיד עם כל החמץ, כי זה בא לו מהחתונה שזרקו עלינו חיטים." ויש עוד להעיר ששיטת הגר"א לאכול סעודה שלישית בבוקר היא גם בעיתית מבחינה הלכתית, כיון שנפסק בשלחן ערוך בהלכות שבת (רצא, ב): "זמנה (של סעודה שלישית) משיגיע זמן המנחה דהיינו משש שעות ומחצה ולמעלה, ואם עשאה קודם לכן לא קיים מצות סעודה שלישית." לכן עדיף למי שרוצה ללכת במסלול הלחם, רק לאכול לחם משנה בסעודת הראשונה בליל שבת ובסעודה השנייה בשבת בבוקר ויקיים סעודה שלישית אחרי מנחה גדולה ויאכל בה כדעת הרמ"א (תמ"ד, א): "פירות או בשר ודגים." וכדי שיכנס בתיאבון לסעודת ליל הסדר, יקדים לסיים את הסעודה השלישית עד 16.57, כפי שפוסק השלחן ערוך (או"ח סי' תמ"ד, סעי' א'): "י"ד שחל להיות בשבת ... סעודה שלישית ... צריך לעשותה קודם שעה עשירית." עד כאן מסלול הלחם ונעבור עכשיו למסלול השני המועדף, מסלול מצה מבושלת או מטוגנת.

פתרון 2 - מסלול מצה מבושלת ומצה מטוגנת

מה דינה של מצה מבושלת בשבת ערב פסח? כותב על זה במשנה ברורה (תע"א ס"ק כ): "**מצה מבושלת בכלי ראשון מותר לאוכלה קודם שעה עשירית (16.57)** שזו בודאי לא נקראת מצה (הכשרה לליל הסדר) וכמבואר בשלחן ערוך (תס"א, ד): "...אם בשלה (מצה) אינו יוצא בה (בליל הסדר)". והכלל הוא שכל סוג מצה שלא יוצא בה ידי חובת אכילת מצה בליל הסדר, מותר לאכול בערב פסח. והחיי אדם (כלל קכ"ט, יג): "קרעמזיל' המוטגנים" מתיר לאכול גם מצה מטוגנת בערב פסח.

(ולפי המשנה ברורה בשער ציון תע"ב, ס"ק כ גם שלחן ערוך הרב (תמ"ד, ד) מתיר מצה מטוגנת בערב פסח וכן מביא בשו"ת יחיה דעת א, צא שלדעת שו"ע הרב (תע"א, ט) מותרת מצה מטוגנת בערב ולעני"ד צ"ע).

ופשוט שיש לבשל או לטגן את המצה לפני שבת. ומתאר הרב עובדיה יוסף בשו"ת יחוה דעת (א, צא) איך עושים מצה מבושלת: "לאחר שנתבשל התבשיל יורידנו מעל האש, ובעוד התבשיל שבסיר חם שהיד סולדת בו, יתן בזה אחר זה בתוך התבשיל כמה ריקי מצות כדי צרכו, באופן שהמצה ספגה היטב טעם התבשיל, ואז יוכל לקיים בה מצות שלש סעודות. וטוב שלא יוציא את ריקי המצות מתוך הסיר אלא עד שיצטנן התבשיל, ויוכל להוציא המצה בשלמותה, שלא תתפורר בתוך המרק, שיהיה אפשר לבצוע אותה בשבת ולברך עליה המוציא וברכת המזון, כיון שנשאר עליה צורת פת. וכן יוכל לטגנה בשמן." הקושי של השימוש במסלול של מצה מבושלת או מטוגנת הוא שמצות אלו לא נמכרות בחנויות, לכן רבים שמעדיפים גם לפני פסח להרגיש קצת חירות ויעדיפו את המסלול השלישי, מסלול המצה העשירה, שאפשר לקנות בחנויות.

פתרון 3 - מסלול מצה עשירה

מהי מצה עשירה? מצה רגילה נעשית מקמח ומים, אבל מצה עשירה נעשית מקמח ומי (מיץ) פירות טהור בלי טיפת מים. ובפסח עצמו האשכנזים לא אוכלים מצה או עוגה עשירה, כפי שפוסק הרמ"א (תס"ב, ד): "ובמדינות אלו, אין נוהגים ללוש (קמח, בצק) במיץ פירות." ומביא במשנה ברורה (תס"ב, ס"ק טו) שני טעמים למנהג הזה: "דחוששין לכתחלה לסברת אלה פוסקים שסוברים דמיץ פירות לבד מחמיץ וממהר להחמיץ. וגם חוששין שמא נתערב (במיץ הפירות) מעט מים שזה לכל הדעות מחמיץ." ולכן לדעת הרמ"א (תמ"ד, א) רק מותר לאכול מצה עשירה בסעודה ראשונה בלילה ובסעודה שניה בבוקר עד זמן איסור אכילת חמץ ולא בסעודה שלישית אחה"צ. וכרמ"א פסק הרב משה פיינשטיין זצ"ל שו"ת אגרות משה (אורח חיים חלק א סימן קנה): "פשוט שטוב לאכול בבי' הסעודות (סעודת ליל שבת ושבת בבוקר) מצה עשירה, אף הנילוש בביצים, אבל לאכול רק עד הזמן שרשאיין (שמותר) לאכול חמץ, למנהגנו שאין אוכלין מצה עשירה בפסח וגם לא בערב פסח אחר זמן היתר אכילת חמץ ... (וזה) טוב לאלו שאין רוצים להניח חמץ (לחם משנה) על יום השבת משום שחוששין למכשולים שאפשר לבא מזה, יקיימו מצות שתי הסעודות במצה עשירה שכיון שקובע עליהן (עליה) סעודות השבת יצטרך לברך המוציא וברכת המזון." אגב לגבי סוג מצה עשירה כותב האגרות משה שמותר לאכול בסעודה ראשונה ושניה מצה עשירה "הנילוש בביצים", אבל הרב יוסף דב סולוביצקי זצ"ל חולק עליו, כמובא בנפש הרב (עמ' קע"ט, קפ): "מן הנכון לחוש לדעת הרמב"ם, שרק נחשבת למצה עשירה: עיסה שנילושה בין, שמן ודבש או חלב ולא בשאר מיץ) פירות. ולפי דעתו של הרמב"ם, "איייער מצות" (מצות על בסיס ביצים) כשרות לצאת בהם ידי חובה בליל הסדר, וממילא הם בכלל האיסור של אכילת מצה בערב פסח." והיום בחנויות בארץ אפשר לקנות מצה עשירה על

בסיס יין, ואף שעל האריזה כתוב לאוכלי קטניות בלבד, מכל מקום זה כשר לאשכנזים בשבת הקרובה בסעודה ראשונה ושניה כלחם משנה עד זמן איסור אכילת חמץ.

סעודה שלישית ע"י לימוד תורה ב"ושננתם"

אם אין אפשרות לקיים סעודה שלישית ע"י מצה מבושלת, מטוגנת או עשירה, מפני שלא הכין אותם מראש לפני שבת, יש דעה שאפשר השנה לקיים את סעודה שלישית ע"י לימוד תורה, כגון ע"י לימוד הורים וילדים במסגרת "ושננתם" שיתקיים בשבת הבאה אחרי תפילת מנחה בזמן הקלסי של סעודה שלישית ולא כרגיל לפני מנחה. המקור לזה נמצא בדברי הזהר, פרשת אמור (דף צד, צה): "אמר ר' שמעון בר יוחאי: י"ד ניסן שחל להיות בשבת, נדחה סעודת המלך (כך נקראת סעודה שלישית), מפני סעודת ליל פסח... מכמה טעמים. טעם א': משום מצות ומרור שאדם צריך לאכול בתיאבון (בליל הסדר). טעם ב': משום חמץ בפסח, שהרי לא נמצא חמץ (לחם משנה) משש שעות ולמעלה (ולכן לא יכול לעשות סעודה שלישית). ועריכת שלחן (לסעודה שלישית) בלי לחם אין זה (נחשב) סעודה.

ואם תאמר שאפשר לצאת ידי סעודה שלישית ביין. אכן זה מותר. אבל (אומר ר' שמעון בר יוחאי) מימי השתדלתי ולא בטלתי סעודה שלישית (עם לחם משנה) אפילו באלו שבתות שחל בהם יום טוב. (כגון אם חל יום טוב ראשון של פסח בשבת). אמר ר' אבא. כך היה עושה ר' שמעון בר יוחאי. בזמן שהיה צריך לאכול סעודה שלישית של שבת (שחל בערב פסח), היה עורך שלחנו ועסק במעשה מרכבה והיה אומר זו סעודת המלך, שיבא לאכול אצלי."

ודברי הזהר מובאים בקיצור במגן אברהם (תמד, ב): "בשל"ה כתב בשם הזהר שרשב"י היה עוסק בתורה במקום סעודה שלישית. ומשמע מזה שכל לימוד תורה, כגון במסגרת "ושננתם" מותר במקום סעודה שלישית בערב פסח שחל בשבת, ולא דווקא מעשה מרכבה שזה לימוד השייך ליחידי סגולה בלבד. ואף שזו דעת יחיד, טוב לקיימה, נוסף לסעודה שלישית שאוכלים לפני מנחה בשבת זו, מפני שהרמ"א (רצא, ב) פוסק שבשבת רגילה זמנה של סעודה שלישית לכתחילה אחרי מנחה.

אין חיוב כלל של סעודה שלישית בשבת זו

דעתו של ערוך השלחן (תמד, ו) שונה מהדעות הקודמות והוא סובר שבשבת שחל בערב פסח אין בכלל חיוב של סעודה שלישית. והוא מסביר: "הרי בשבת זו לא נצטוינו כלל על ג' סעודות, כיון שאי אפשר, בדומה ליוה"כ שחל בשבת (שאין אוכלים בו סעודה שלישית) וה"ה שבת ערב פסח לענין סעודה שלישית." דעת הערוך השלחן היא דעת יחיד ואין הלכה כמותו בזה.

לסיכום - הלכה למעשה

לסיכום: בשבת הבאה, שחלה בערב פסח מותר בסעודת ליל שבת ושבת בבוקר עד שעת איסור אכילת חמץ בשעה 9.57 להשתמש כלחם משנה בלחם ממש או לחילופין במצה עשירה או במצה מבושלת או מטוגנת. ומומלץ כשיש ילדים קטנים לא להשתמש בלחם ממש.

וסעודה שלישית יש לקיים לפני מנחה קטנה עד שעה 16.57 ע"י פירות בשר ודגים או מצה מבושלת או מטוגנת. נוסף לכך אחרי מנחה קטנה, בזמן המקורי של סעודה שלישית, טוב לקיים את הסעודה שלישית על ידי לימוד תורה כמו רבי שמעון בר יוחאי בזמנו. נעבור עכשיו לחלק השני של הדרשה ונדון במצות 'והגדת לבנך' לעומת 'הקהה את שיניו'.

ב. אגדה: 'והגדת לבנך'

בליל הסדר מקיימים בקריאת ההגדה את מצות והגדת לבנך. המצוה מוטלת על ההורים ועל הסבים והסבתות לספר לילדים ולנכדים על נס יציאת עם ישראל מהגלות הראשונה וגם על יציאת עם ישראל היום מהגלות האחרונה. בכל דוד ודור חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. ולרבים שיושבים כאן זה לא 'כאילו' אלא באמת! רבים כאן יצאו בעצמם מהגלות ועלו לכאן לארץ ישראל ומצוה לספר ולשתף את הילדים בחוויה של העליה לארץ. ליל הסדר הוא הערב החינוכי ביותר בשנה ויש להתאים את רמת הסיפור לילדים בגילים השונים ולא למבוגרים היכולים אחרי הסדר לספר ברמה שלהם על יציאת מצרים עד שיגיע הזמן של קריאת שמע של שחרית.

יחד עם החוויה החיובית של והגדת לבנך יש לצערנו כאלה שלומדים בטעות מההגדה של פסח וממתחזה לרב, שמותר ואף מצוה להפעיל אלימות פיסית קשה נגד ילדים, כפי ששמענו לאחרונה דברים קשים ומזעזעים בחדשות, אפילו על בית-שמש. לשיטתם הלא כתוב בהגדה של פסח מה עושים עם ילד בעייתי, עם בן רשע: "הקהה את שיניו". תשבור את שיניו. נוסח זה של ההגדה לקוח מהמכילתא בסוף פרשת בא (פרשה יח): "אף אתה הקהה את שיניו ואמור לו בעבור זה עשה לי ה' בצאתי ממצרים. לי ולא לך. אילו היית שם, לא היית נגאל." יש מפרשים שיש כאן שני דברים: צריך גם להקהות, ולשבור את שיניו וגם לאמר לו שבעבור זה וכו'. אבל אין זה הפירוש הנכון אלא יש כאן נושא אחד "הקהה את שיניו", לא ע"י אלימות פיסית ח"ו אלא באמצעות אמירה, שתאמר לו שבעבור זה וכו', מקהים ומחלישים את השיניים, זאת אומרת הטיעונים שאומר הרשע. "אתה בן הרשע, כמו שאתה אומר עכשיו 'לכם ולא לי' ואתה מוציא את עצמך מן הכלל, כך גם אם היית במצרים היית מוציא את עצמך מכלל ישראל שיצא ממצרים והיית נשאר שם בגלות מצרים. לכן אנו קוראים לך עכשיו בליל הסדר: 'הבן יקיר לי אפרים' תהיה חלק מאיתנו, תהיה חלק מהכלל, מכלל ישראל, אל תשב בצד." אין אנו חס ושלום מקהים ושוברים את השיניים ולא משתמשים בשום אלימות פיסית אלא אדרבה מחבקים את הבן הרשע, הבן יקיר לי אפרים, ומנסים לשכנע אותו באמירה משמעותית לחזור הביתה לכלל, לכלל ישראל.

אגב בתלמוד הירושלמי (מסכת פסחים פרק י', הלכה ד) בכלל לא מופיע הבטוי 'הקהה את שיניו'. יש לומר שהבטוי 'הקהה את שיניו' לא מתאים לתלמודה של ארץ ישראל שהיא כולה נועם כמו תלמידי החכמים שבארץ ישראל הנקראים נועם, כמובא במסכת סנהדרין (כד.): "וכך אמר רבי אושעיא: מאי דכתיב (זכריה י"א) 'ואקח לי (את) שני מקלות לאחד קראתי נועם ולאחד קראתי חובלים', נועם - אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל, שמנעימין זה לזה בהלכה. חובלים - אלו תלמידי חכמים שבבבל, שמחבילים זה לזה בהלכה." ולמד מכאן הרב קוק מהי שיטת החינוך היותר נכון (עין איה ברכות פ"א, ע-עא): "הורנו חז"ל נועם דרך החינוך, כי לא במהלומות (במכות) יחונך האדם כי אם בדרכי נועם."

לבוש של חוקות הגוים

לאחרונה יש אופנה חדשה אצל כמה נשים יהודיות שלובשות רעלות כחוקות אירן והאיסלם. על זה כבר נאמר בפרשת אחרי-מות (ויקרא יח, יג) איסור תורה: וּבְחֻקֵּיהֶם לֹא תֵלְכוּ. וכן נפסק בקיצור שולחן ערוך (ג, ב): "אין הולכין בחוקות הגוים ולא מתדמין להם, לא במלבוש... לא ילבוש מלבוש המיוחד להם." ב"ה יש לעם ישראל ולתורת ישראל חוקי לבוש מצויינים וצנועים ואין שום צורך ביבוא מאירן ומהאיסלם. ונוסף לכך כל הרעלה הזאת משמשת לצערנו ככסות עיניים להתעללות נוראה בילדי ישראל הטהורים. מצוה לפרסם ולגנות עוברי עבירה אלו ולדווח לכל הגורמים כדי למנוע סבל מילדי ישראל, צאן קדושים.

אין חמץ בישראל

מסופר (תולדות קדושת לוי פרק ה, סע' סו) על ר' לוי יצחק מברדיצב שבראש השנה לפני תקיעת השופר פנה להקב"ה בפני כל הקהל ואמר: "יריבונו של עולם, אין עם קדוש כישראל! אתה אמרת 'לא יראה לך חמץ' בפסח ולא העמדת על זה שום שוטר או משגיח שיחפש ויעניש את העובר ואף-על-פי כן נסתי בערב פסח אחר זמן ביעורו לחפש כזית חמץ בבית יהודי, גם הבטחתי עבורו מחיר עצום ולא היה באפשרותי למצוא. אולם הטוטי"ן (הטבק) של חוץ לארץ אשר הקיסר אסרו להביאו למדינה והעמיד על זה אלפי שוטרים ומשגיחים ומענישים את המביא (טבק) ואף-על-פי-כן יראה וימצא מאותו מין (טבק) המון, המון די והותר... וכי ישראל אינם קדושים וטהורים."

אין לי ספק שגם בבית-שמש קשה מאוד יהיה למצוא בשבת הבאה אחרי השעה 11.18 פירור חמץ.

חמץ רוחני

אבל השאלה שעלינו לשאול האם הבית נקי גם מחמץ רוחני, כפי שרבים נוהגים להתפלל בשעת שריפת חמץ: "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, כשם שאני מבער חמץ מביתי ומרשותי, כך תבער את כל החיצונים ואת רוח הטומאה מן הארץ ואת יצרנו הרע תבער מאתנו ותתן לנו לב בשר."

דור האינטרנט

אנחנו היום בדור האינטרנט, אין כמעט בית בישראל, שאין בו לפחות מחשב אחד המחובר לאינטרנט. מצד אחד האינטרנט הוא כלי נפלא לזכויה הרבים והיחיד בתורה ובחסד ומצד שני האינטרנט הוא כלי הרסני, מלא חמץ רוחני, של חיצונים, רוח טומאה ויצר הרע ואתרי פורנוגרפיה ואלימות קשה, שהפיל לתהום בני נוער רבים וגם מבוגרים. אמנם במשנה בפרק ערבי פסחים (י,ד) כתוב שסדר ההגדה "מתחיל בגנות ומסיים בשבח", אבל ברשותכם אהפוך כאן את הסדר ואתחיל במקצת שבח האינטרנט ואח"כ נדבר על גנות האינטרנט ונסיים בדרכים איך למנוע את הגנות מהאינטרנט ולהוציא יקר מזולל.

שבחי האינטרנט

היום מתוך נסיון אישי של כמה שנים אני יוכל להעיד שהאינטרנט הוא כלי נפלא. פעם הייתי נוסע בשביל כל ספר נדיר לספריית מרכז-הרב. היום אני פותח את האינטרנט וכמעט כל ספר תורני פתוח לפני בלי לקום אפילו מהכסא ואני חוסך לפחות כשעה של נסיעה הלוך וחזור. פעם כדי לשלוח מכתב הייתי הולך לדואר כדי לקנות בול ועומד בתור רבע שעה ואחר-כך שם את המעטפה בתיבת הדואר ומתפלל לה' שצבי הדואר ירוץ הפעם מהר, כדי שבמקום שבוע המכתב יגיע תוך שבעה ימים לרחוב אחר בבית-שמש. לעומת זה היום בדואר אלקטרוני זה כשדברי הנביא ישעיהו (סה, כד): וְהָיָה טָרֶם יִקְרָאוּ וְאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֶשְׁמַע. עוד לא שלחתי את הדואר האלקטרוני, וכבר קבלתי מכתב אלקטרוני בחזרה.

גם בזכות האינטרנט רבים עולים לארץ עם המשפחה וגרים כאן בקהילה ובשכונה וממשיכים דרך האינטרנט להתפרנס מחו"ל. זה סידור עבודה מצויין: עולם הזה בחו"ל ועולם הבא בארץ ישראל. גם בזכות האינטרנט והדואר האלקטרוני נעשה הרבה חסד בעיר ובשכונה, ממציאת דירות למציאת חפצים וילדים שהולכים לאיבוד. אגב אני מכיר אשה יקרה כאן בעיר שהיא בעצמה הגמ"ח לילדים שהלכו לאיבוד ומטפלת בהם במסירות ובחום עד שההורים באים לקבל את האבידה בחזרה. נראה לי שהיא יכולה לרשום את הגמ"ח שלה כפטנט עולמי של מעשה חסד באמת.

אתרי חמץ באינטרנט

יחד עם שבח האינטרנט, יש הרבה גנות באינטרנט והם אתרי החמץ השונים, אתרי הפורנוגרפיה והאלימות הקשה. אספר לכם סיפור אחד מני רבים על הכח ההרסני שיכול להיות בחיבור לאינטרנט. לפני זמן מה באה אלי אשה שהיא מורה וספרה שהיא הלכה לבקר חברה, כדי לתקן אצלה את המחשב וראתה באינטרנט את רשימת כל אתרי הפורנוגרפיה שבעלה של החברה נכנס בהם באופן קבוע בלי ידיעת אשתו. מדובר על משפחה דתית ותורנית, נורמטיבית לחלוטין. והמורה הזאת שאלה אותי מה עליה לעשות? האם לספר לחברה על מה שעושה בעלה בשעות הפנאי מתחת לאף שלה ממש. זה יכול לגרום לשבירת האימון ביניהם ולפירוק הנישואין או להיפך לשתוק ולהמתין עד שהמצב יתדרדר לגמרי והבעל היקר לא יסתפק עוד ב"תתורו אחרי עיניכם" אלא יכשל חס ושלום גם במעשים אסורים וחמורים. השבתי לה שעדיף עכשיו לשוחח באופן גלוי על הנושא, גם אם זו שיחה קשה מאד ולא להמתין עד שעוברים למעשים עוד יותר חמורים. אחי ורעי, הסיפור הזה הוא לא סיפור חריג, ורבים במיוחד בני נוער נופלים מתוך סקרנות ותמימות לאתרים שהם מלאים חמץ רוחני, פורנוגרפיה ואלימות קשה בלי ידיעת ההורים שעסוקים מאד בפרנסה. מה עושים?

חסימה וסינון אתרי חמץ

פתרון למצב הזה נמצא בשלחן ערוך, בהלכות פסח, (תמ,א-ב): "נכרי שהפקיד חמצו אצל ישראל, אם היהודי אינו חייב באחריות (החמץ אם יגנבו אותו או שהלך לאיבוד), אינו חייב לבער (את החמץ)... וצריך לעשות לפניו מחיצה גבוה י' טפחים, כדי שלא ישכח ויאכל (את החמץ)". זאת אומרת שאם יש בבית חמץ שלא שלך, חמץ נכרי, תעשה לפניו חסימה של עשרה טפחים, שלא תכשל באיסור כרת של אכילת חמץ. וכן לפני החמץ הרוחני של אתרי הפורנוגרפיה והאלימות הקשה באינטרנט חובה לעשות מחיצה של עשרה טפחים, ע"י התקנת תוכנית חסימה וסינון עוד השבוע לפני זמן ביעור חמץ בכל חדרי הבית והמשרד, כדי שלא נעבור על איסור תורה של "לא יראה לך ולא ימצא לך חמץ" רוחני.

התקנת תוכנית חסימה וסינון במחשב דומה להגעת כל מתכת לפסח ולא דומה לשבירת כלי חרס. בהכשרת כלי מתכת של חמץ בדוד של מים רותחים מוציאים את טעמי החמץ הבלוע מהכלי והכלי נשאר שלם והוא עכשיו נקי וכשר מכל חמץ. כך גם בכלי של האינטרנט. בדור שלנו, בדור האינטרנט לא שייך לאסור השימוש באינטרנט ולשבור אותו ככלי חרס. כמו שלא שייך לאסור השימוש בטלפון, מפני החשש שישמע לשון הרע בטלפון. המצוה והחובה לפני פסח הוא להכשיר את האינטרנט ולהוציא ממנו את טעמי החמץ ע"י התקנת תוכנית מתאימה של חסימה וסינון. כמובן שכמו בפסח המחיצה אינה הרמטית ולא יכולה למנוע ממי שרוצה בכח לאכול חמץ, לעקוף את המחיצה ולאכול חמץ, כך גם תוכניות החסימה והסינון של האינטרנט אינן הרמטיות. מטרת החסימה והמחיצה של עשרה טפחים הוא לפי השלחן ערוך רק "כדי שלא ישכח ויאכל חמץ בפסח", אבל תמיד נשארת באדם הבחירה החופשית ואנו תפילה שכל אחד יבחר בטוב: ובחרת בחיים !

מצוה לפרסם

בליל הסדר אנו מזכירים "עמלנו" - אלו הבנים. כדי שנוכל להצליח בחינוך הילדים. צריכים לעמול ולהשקיע במחשבה יצירתית ובונה. מצות 'והגדת לבנך' משתנה מדור לדור. בדור האינטרנט מצוה לתלות בכל בית ליד המחשב רשימה של אתרי מצה, אתרים חיוביים של תוכניות של תורה וחסד לילדים ויש אתרים רבים כאלה. מובא במשנה ברורה (תרע"ה) בהלכות חנוכה בשם השלטי גיבורים והחכם צבי: "שבמקום שנהגו (בחנוכה) לא עשות מלאכה כל היום, יש למחות בידם כי הבטלה עבירה היא ומביאה לידי שעמום."

וזה אפילו בשמונה ימי חנוכה, כל-שכן בחופש פסח של שבועיים וחצי ובחופש הגדול של חודשיים שיש להיזהר מבטלה ושעמום ומראש לתכנן עם הנוער ועל ידי הנוער פעילות חיובית, שכוללת לימוד תורה, חסד והתנדבות, עבודה ויגיע כפיך, טיולים בארץ, ספורט ועוד ועוד. הכל בבחינת "בכל דרכיך דעהו" !

ליל הסדר ואחינו בדרום

אחי ורעי, בעוד כשבוע וכמה שעות אנו נתיישב יחד עם כל עם ישראל סביב לשלחן הסדר הערוך.

לבנו אז עם אחינו שבדרום שאמנם יושבים מסביב לשלחן הסדר, אבל לא כבני חורין, ולא יושבים בהסבה ובנחת אלא חוששים לרגע שיוכרז על 'שחר האדום' ויצטרכו להחזיר יחד עם האפיקומן במרחב המוגן. האם באמת לבנו אתם ? האם אנו באמת מתפללים לשלום? לפני כמה שבועות טיילתי עם המשפחה במפל הבניאס ופגשתי שם תייר לא-יהודי מטקסס והוא סיפר לי שכל יום שישי הוא צם יחד עם עוד עשרות גוים בטקסס והם מתפללים לשלום של עם ישראל במדינת ישראל. אכן יש חסידי אומות העולם שחשובים להם שלום וטובתם של ישראל וגם אנו נתחזק ונתפלל על אחינו הנתונים בצרה בשדרות, באשקלון ובעוטף עזה ועל אחינו הנתונים בשביה בעזה: גלעד שליט, בלבנון: אהוד גולדוסר ואלדד רגב ובמדינת הים: יונתן פולרד.

בהזדמנות זו ברצוני לברך את כל בית ישראל ובפרט תושבי העיר בית-שמש והשכונה ובמיוחד אחי ורעי חברי הקהילה כאן ומשפחותיהם בברכת 'חג כשר ושמח', בבראות איתנה ורפואה שלמה ובפרנסה טובה בנחת וברוח ונחת יהודי מכל הצאצאים. נזכה כולנו השנה בליל הסדר בתפילת 'שפוך חמתך' בזמן שהדלת פתוחה לקיים את המנהג היפה המובא בערוך השלחן (תפ"א): "ועל כי קודם ביאת המשיח יבא אליהו...יש שהיו **נוהגים לעמוד ולאמר: "ברוך הבא !"** לאליהו הנביא שיבוא לבשר לנו ולכל ישראל בשורות טובות ישועות ונחמות במהרה בימינו אמן.